

Helse- og omsorgsdepartementet

Vår referanse
22/00534-3

Dato
9. august 2022

Høring: Utøvelse av statens partsstilling i saker om Helsepersonellnemndas vedtak -forslag om endringer i helsepersonelloven § 71

Det vises til høringsbrev og høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet av 2. mai 2022, med høringsfrist 21. august 2022.

Den norske tannlegeforening (NTF) støtter ikke forslaget om at departementet i enkeltsaker skal kunne «overta utøvelsen av statens partsstilling», med følgende begrunnelse:

NTF mener forslaget undergraver Helsepersonellnemndas rolle som uavhengig domstolliknende forvaltningsorgan. Helsepersonellnemnda skal ha høy helsefaglig og juridisk ekspertise, kan oppnevne to sakkyndige for bistand i den enkelte sak, og skal ivareta helsepersonells rettssikkerhet. Nemndas vedtak har samme virkning som en rettskraftig dom, med mindre de bringes inn for retten, jf. helsepersonelloven § 71. NTF mener dette er tungtveiende argumenter *mot* forslaget.

NTF stiller spørsmål ved departementets egen rolleforståelse. Helse- og omsorgsdepartementet;

- har allerede «mulighet til styring innenfor et av sine ansvarsområder» (høringsnotatet punkt 3), og ansvar for å «trekke opp prinsipielle retningslinjer».
- har instruksjonsmyndighet overfor Helsedirektoratet som førstinstans i autorisasjonssaker, og det overordnede ansvaret for at direktoratet fatter riktige vedtak.
- kan og bør avklare «prinsipielle spørsmål eller Norges internasjonale forpliktelser» med EFTA Surveillance Authority (ESA), og dermed sørge for at de instruerer Helsedirektoratet på grunnlag av riktig rettsoppfatning om EØS-avtalen og Norges internasjonale forpliktelser.
- oppnevner medlemmer til helsepersonellnemnda, og kan ved behov sørge for mer EØS-rettslig kompetanse i nemnda, jf. helsepersonelloven § 69.

Både samfunnsøkonomiske hensyn og hensynet til den private parten, tilsier at departementets hovedprioritet bør være å sørge for at Helsedirektoratet fatter riktige vedtak til rett tid, i samsvar med Norges EØS-rettslige forpliktelser. Alle involverte bør ha en felles interesse av å unngå unødvendige klagesaker til Helsepersonellnemnda og tid- og ressurskrevende saker i rettssystemet.

NTF vil bemerke at både Statens helsepersonellnemnd og Helse- og omsorgsdepartementet, på sine respektive ansvarsområder, må overholde Norges «internasjonale forpliktelser», herunder EØS-avtalen (høringsnotatet punkt 2.2).

NTF etterlyser en utredning av de prosessøkonomiske, prosessuelle og rettslige konsekvensene av forslaget. Å beskrive helsepersonellnemndas kompetanse og myndighet som en «praktisk oppgave» med «faktiske» konsekvenser, er i beste fall grovt misvisende (høringsnotatet pkt. 2.1 og 2.2).

Bakgrunnen for lovforslaget er øyensynlig *Danmarksaken*, av departementet omtalt som *Lindbergsaken*. Saken illustrerer konsekvensene av manglende EØS-rettslig kompetanse, også i Helse- og omsorgsdepartementet. Det vises til NOU 2020:9 *Blindsonen*.

Forslaget er i samsvar med departementets agering i *Danmarksaken*. Staten tapte i lagmannsretten (18-179643ASD-ALAG). Lagmannsretten la til grunn at Norge har brutt EØS-avtalen minst siden 2007, i dom av 2. juli 2019. Helsepersonellnemnda var partsrepresentant, og har opplyst at Helse- og omsorgsdepartementet anket dommen til Høyesterett «på eget initiativ» 16. september 2019.

Etter at departementet overtok «utøvelsen av statens partsstilling» bekreftet også EFTA-domstolen at Norge har brutt EØS-avtalen artikkel 28 og 31, og viste til fast og langvarig rettspraksis fra EU-domstolen, i dom 25. mars 2021, sak E-3/20 avsnitt 54-76.

Helse- og omsorgsdepartementet erkjente omsider at det er fattet vedtak basert på feil faktum, saksbehandlingsfeil, feil rettsoppfatning og feil rettsanvendelse, i strid med EØS-avtalen.

Departementet instruerte Helsedirektoratet til å endre autorisasjonspraksis fra 1. juli 2021, for søkere med helsefaglig utdanning fra EØS-land, hvor staten har gjort samme feil.

Departementet erkjente til slutt også erstatningsansvar, og dekket den private partens økonomiske tap, fremtidige tap og saksomkostninger. *Danmarksaken* ble forlikt 5. oktober 2021, rett før den var berammet i Høyesterett, sak nr. 19-143507SIV-HRET (HR-2021-1989-F).

Både EFTA-domstolens dom og forliket med Helse- og omsorgsdepartementet, var i samsvar med domsslutningen til lagmannsretten, som Helsepersonellnemnda ikke ønsket å anke.

Til tross for dette har departementet i offentlige dokumenter lagt til grunn feil faktum og feil rettsoppfatning, ikke bare under ankesaken, men også etter at *Danmarksaken* var avsluttet. Det vises til:

- Høringsnotat av 27. februar 2020 autorisasjon og lisens til helsepersonell -forslag om endringer i EØS-forskriften om godkjenning av helsepersonell m.m.

- Høringsnotat 9. mars 2020 medbragt kompetanse - lisens til helsepersonell m.m. (forslag om endringer i helsepersonelloven m.m.).
- «Forskrift om krav til fullført utdanning ved autorisasjon og lisens til helsepersonell» av 22. mai 2020 nr. 1046, basert på departementets uholdbare anførsel i *Danmarksaken*, som trådte i kraft mens saken fortsatt sto for Høyesterett. Som Helsepersonellnemnda skrev i sitt hørings svar: «Norske godkjenning myndigheter vil uansett måtte innrette sin praksis i samsvar med avgjørelse fra Høyesterett.» Forskriften var klart i strid med EØS-avtalen og fast og langvarig rettspraksis fra EU-domstolen, og ble opphevet 8. juli 2021.
- Brev fra departementet til Helsedirektoratet 16. desember 2021 (ref. 20/539-6) «Informasjon om autorisasjoner tildelt etter primærretten», som heller ikke er i samsvar med EFTA-domstolens dom i sak E-3/20 avsnitt 54-76.

Dette har ført til at Helsedirektoratets vedtak nå har riktig resultat (autorisasjon som tannlege), men fortsatt er basert på feil faktum og feil rettsoppfatning om EØS-retten. Siden resultatet er riktig, er det ikke grunnlag for å klage til Helsepersonellnemnda. Konsekvensene av dette vil først vise seg på et senere tidspunkt.

På bakgrunn av ovennevnte er det grunn til å stille spørsmål ved om forslaget er reelt begrunnet, om departementet har til hensikt å «rydde opp» og sørge for at Norge overholder EØS-avtalen og erkjenne erstatningsansvar overfor helsepersonell som i en årrekke feilaktig har fått avslag på autorisasjon i strid med EØS-avtalen.

Det kan ikke være tvil om at det fører til betydelige økonomiske og administrative konsekvenser for departementet å overta en pågående retts sak, og ikke minst vidløftiggjøring og en unødvendig tid og ressurskrevende prosess med betydelige prosessøkonomiske konsekvenser også for den private part (høringsnotatet punkt 3).

Med vennlig hilsen
Den norske tannlegeforening

Heming Olsen-Bergem
President

Tone Galaasen
Advokat

Dokumentet er elektronisk signert av Tone Galaasen den 09.08.2022.